

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 95 1 П 008660 20 Рев
Бања Лука, 20.05.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Х.Т. из М., кога заступа пуномоћник М.Ш., адвокат из Н. против тужених С.Т. и М.Т., оба из К., ради утврђења, вриједност спора 40.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Требињу број 95 1 П 008660 20 Гж од 12.06.2020. године на сједници вијећа одржаној дана 20.05.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу, Одјелење у Невесињу број 95 1 П 008660 18 П од 31.12.2019. године, одбијен је захтјев тужитеља: да се утврди да су насљедници иза умрлог Ћ.(А.)Т., његови синови Х.Т., Р.Т., С.Т.ћ и М.Т.; да се утврди да је насљедник Р.Т., у оставинском поступку изјавио да се прихвата законског дијела иза умрлог оца Ћ. (А.) Т., на некретнинама уписаним у зк. ул. бр. 405 и пл. бр. 983/0 КО Г. и да се истовремено одрекао насљедства у корит брата Х.Т.; да се утврди да је тужитељ власник некретнина у дијелу $\frac{1}{2}$ к.ч. означене по старом премјеру као к.ч. бр. 13/2, уписана у зк. ул. бр. 405 КО Г., што је дио 1/1 катастарских некретнина означених по новом премјеру као к.ч. 616 КО Г., уписаних у пл. бр.983/0 КО Г., јер је власништво над овим некретнинама стекао основом насљеђа купње и градње, те да се тужени обавезу да то признају и да му дозволе да се укњижи у земљишнокњижним и катастарским евиденцијама на предметним некретнинама, уз брисање оставитеља Ћ.(А.)Т. из наведених евиденција; да се не расправља заоставштина оставитеља Ћ.Т., сина А. на некретнинама уписаним у з.к.ул.бр. 405 и ПЛ бр.983/0 КО Г. Одбијен је и захтјев тужитеља за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 4.450,00 КМ (став 1. изреке). Истовремено, одлучено је да ће се наставити прекинути оставински поступак иза умрлог Ћ.Т., сина А., у предмету бр. 95 1 О 008244 18 О, и да ће се његова имовина (заоставштина) у складу са одредбама Закона о насљеђивању уручити његовим законским насљедницима (став 2. изреке).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 95 1 П 008660 20 Гж од 12.06.2020. године, жалба тужитеља је дјелимично усвојена и првостепена пресуда, у дијелу којим је одлучено да ће се прекинути оставински поступак иза умрлог Ћ.Т.у предмету број 95 1 О 008244 18 О наставити и да ће се његова заоставштина уручити законским насљедницима у складу са одредбама Закона о насљеђивању (став 2. изреке

првостепене пресуде), је укинута. У осталом дијелу, жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда, у преосталом одбијајућем дијелу (став 1. изреке првостепене пресуде), је потврђена.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи и тужбени захтјев тужитеља усвоји или да се иста укине и предмет врати на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени предлажу да се изјављена ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља: да се утврди да су парничне странке, и њихов брат Р., насљедници иза умрлог оца Ћ.; да се утврди да се насљедник Р. Т., у оставинском поступку из оца, одрекао насљеђа у корист тужитеља; да се утврди да је тужитељ искључиви власник непокретности означене по новом премјеру као к.ч. 616, уписане у пл. 983/0 КО Г., стечене по основу насљеђа, куповине и градње, те да се тужени обавезу да то признају и трпе да се у земљишно књижној и катастарској евиденцији тужитељ упише као њихов власник; да се слиједом тога неће расправљати као заоставштина наведена непокретност, а да ће се прекинути оставински поступак наставити у односу на преостале непокретности које чине заоставштину умрлог оца.

Захтјев тужитеља је утемељен на тврдњама: да је његов отац Ћ.Т., заједно са М. Ц., 1974. године купио земљиште са рушевном кућом, у коју се тужитељ уселио са родитељима, док су тужени живјели у К.; да је тужитељ (који је био запослен) својим средствима, уз незнатну помоћ оца (који се бавио пољопривредом), током 1975. године вршио адаптацију куће, дјелимично рушење и изградњу, те да је у новембру 1977. године фактички изграђена нова кућа; да је његов брат Р.Т., уз помоћ тужитеља, изградио спрат куће, те му је у оставинском поступку иза оца уступио свој насљедни дио.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је према подацима из налаза вјештака геодетске струке предметна непокретност означена као к.ч. 616, уписана у посједовном листу број 983/0 КО Г. (што по старом премјеру одговара непокретностима к.ч. 13/2 и к.ч. 14/1 из зк. ул. број 405 КО Г.) и представља кућу и двориште по култури стамбена зграда површине 85 м², гаража површине 21 м², кућа и двориште површине 89 м², све уписано у листу непокретности на име Ћ.Т. са дијелом 1/1; да из писменог налаза и мишљења вјештака грађевинске струке произилази да је на парцели саграђен грађевински објекат, који су на основу уговора од 14.11.1974. године купили Ћ.Т. (отац парничних странака) и М.Ц. (њихов тетак), да је објекат био површине 10,24 X 8,30 м и да је сагласно сувласничком дијелу од ½ Ћ.Т. припала бруто стамбена површина од 42,50 м²; да су на истом мјесту Ћ.Т. и М.Ц. саградили двојни објекат, а да су димензије објекта који припада Ћ.Т. 9,35 м X 8,95 м; да је објекат изграђен по грађевинским стандардима, тако да укупна тржишна вриједност објекта (оба дијела са сутереном, приземљем, гаражом и терасом) износи 34.056,00 КМ, док је цијена објекта у моменту куповине износила 5.600,00 КМ; да је између странака неспорно, да је у моменту смрти на предметним некретнинама уписан Ћ.Т., као власник и посједник; да тужитељ сада живи у А.

Првостепени суд је утврдио да је предметни стамбени објекат од стране Ћ.Т. и М.Ц. заједнички изграђен и да тужитељ није доказао колико износи његов допринос изградњи објекта, па је закључио да тужитељ није доказао наводе тужбе да је у вријеме изградње, као запослено лице, више улагао у изградњу објекта него његов отац Ћ., из којег разлога је, примјеном правила о терету доказивања, одбио захтјев тужитеља за утврђење да је искључиви власник предметног објекта. Код наведеног, првостепени суд у доказном поступку није цијенио писмену изјаву тужитеља, коју је овјерио код нотара у А., као ни писмене нотарски овјерене изјаве Х.П.и Х.Ћ., јер исте нису дате у својству парничне странке, односно свједока, на расправи пред првостепеним судом, налазећи да би прихватање ових изјава довело до повреде начела непосредности. У односу на дио захтјева да се утврди да су парничне странке, заједно са братом Р., законски насљедници иза оца Ћ.Т., те да се утврди да се Р.Т. у оставинском поступку одрекао насљеђа у корист тужитеља, првостепени суд је закључио да су исти беспредметни, јер одговорају стању оставинског списка, па одбија и овај дио захтјева. Истовремено, одлучује да ће се оставински поступак иза умрлог Ћ.Т., у предмету број 95 1 О 008244 18 О, наставити и да ће се његова заоставштина уручити законским насљедницима у складу са одредбама Закона о насљеђивању.

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је пошао од одредаба члана 22. став 1. и 24. Закона о својинско-правним односима („Службени лист СФРЈ број 6/80 и 36/90 и „Службени гласник РС“ број 38/03, у даљем тексту: ЗОСПО), те утврђене чињенице да је тужитељ знао да је његов отац власник земљишта и објекта, које је купио 1974. године. Другостепени суд налази да, у ситуацији да син, у споразуму са оцем, изврши доградњу куће у својини оца, би право својине на доградњи стекао син. Како тужитељ није доказао да је постојала таква воља њега и оца, налази да не произлази да тужитељ у односу на тужене има јаче право. При томе, другостепени суд има у виду и утврђење да је у предметном објекту становао Ћ.Т., док је остало неутврђено да ли је дограђени дио искључиво користио тужитељ за своје потребе. Осим тога, другостепени суд наводи да се доградњом, адаптацијом и надзиђивањем у правилу не стиче право својине, уколико законом или уговором није другачије одређено, а да у конкретном случају тужитељ није доказао да је између њега и оца постојао договор о грађењу. Уколико би се радило о потпуно срушеном објекту (што је остало неутврђено) тада би по другостепеном суду требало испитати савјесност градитеља и понашање власника, у ком правцу нису извођени докази. На темељу наведеног, другостепени суд је закључио да је правилан закључак првостепеног суда, да тужитељ није доказао наводе тужбе, па да је првостепеном пресудом правилно одбијен захтјев тужитеља за утврђење да је искључиви власник предметног објекта, из којег разлога у овом дијелу жалбу тужитеља одбија. Другостепени суд је нашао да је првостепени суд прекорачио тужбени захтјев, када је умјесто да одбије дио тужбеног захтјева да се неће расправљати заоставштина, одлучио и да се прекинути оставински поступак има наставити у складу са одредбама Закона о насљеђивању и заоставштина оставиоца уручити његовим насљедницима, што представља даљи слијед поступања у наставку оставинског поступка и није предмет постављеног тужбеног захтјева. Из овог разлога, дјелимичним усвајањем жалбе тужитеља, у овом дијелу, је првостепену пресуду укинуо.

Побијана одлука је правилна и законита и ревизионим наводима није доведена у озбиљну сумњу.

Према чињеницама које су утврдили нижестепени судови, отац парничних странака Ћ.Т. је 1974. године, заједно са М.Ц., купио предметно земљиште са кућом, са по 1/2 дијела.

Наведени објекат су исти доградили (остало је неутврђено да ли је ранији објекат био потпуно срушен или је саниран), те је дограђени дио подијељен између Ћ.Т. и М. Ц.

Према усвојен ставу судске праксе, ако законом или уговором није другачије одређено, доградњом, надзиђивањем или адаптацијом туђег грађевинског објекта не стиче се право својине.

У конкретном случају, супротно ревизионим наводима, на темељу изведених доказа, које су судови цијенили у складу са одредбом члана 8. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП), не произлази да је прије почетка наведене доградње постигнут договор између тужитеља и његовог оца – да тужитељ својим средствима изврши доградњу, а да њему на доградњи припадне право својине (остало је неутврђено и ко је становао у дограђеном дијелу). Тужитељ се ни у наводима тужбе изричито не позива на такав договор, већ само наводи да је улагао своја средства. Стога, је правилан закључак другостепеног суда да му, примјеном правила о терету доказивања, не припада право својине на дограђеном дијелу, те се евентуална улагања тужитеља у наведену доградњу имају третирати као помоћ оцу и евентуално могу бити само предмет облигационо правног захтјева (исто се односи и на ревизионе наводе који се тичу плаћања пореза, прикључка на воду и струје).

Исто тако, код тога да није утврђено да ли је прије доградње ранији објекат био потпуно срушен или је саниран (на тужитељу је био терет доказивања ових чињеница), нити је тужитељ изводио доказе у правцу доказивања савјесности градитеља и понашања власника, нема основа ни за примјену правних правила о грађењу на туђем земљишту (прописаних Општим грађанским закоником, имајући у виду период градње).

Другачији закључак не може исходити чињеница на коју се тужитељ позива у ревизији, да у периоду градње тужени нису живјели са оцем, већ су живјели у Коњицу, што, код недостатка других доказа, није довољно за закључак о постојању предњег договора између тужитеља и његовог оца. Такав закључак није могуће извести, ни кад се има у виду и да је тужитељ, према подацима из налаза вјештака геометра, до 2006. године, био уписан као корисник предметних некретнина (на темељу аерофотограметријског снимања), а поготово није могуће извести из података из налаза вјештака грађевинске струке (који се бавио цијеном објекта приликом куповине и садашњом цијеном), па се тужитељ на наведено неосновано позива у ревизији.

Супротно наводима ревизије, првостепени суд правилно одлуку није засновао на писменим нотарским обрађеним изјавама тужитеља, те свједока Х.П. и Х.Ћ., јер се свједоци пред судом саслушавају у складу са одредбама члана 137. до 147. ЗПП, док се саслушање странака изводи у складу са одредбама члана 163. до 169. ЗПП, који начин је у складу са начелом непосредности и контрадикторности и представља ваљану подлогу за извођење сазнања о правно релевантним чињеницама.

Тужитељ, по први пут у ревизији, наводи да је отац Ћ. сину С.Т. поклонιο некретнине у КО Д., како би он са М.Т. саградио објекат, што је „у функцији намирења за ову некретнину“, које изношење је супротно одредби члана 242. ЗПП.

Према томе, нижестепеним одлукама, примјеном правила о терету доказивања прописаног одредбама члана 7, 123. и 126. ЗПП, је правилно одбијен захтјев тужитеља за

утврђење да му припада право својине на предметним некретнинама, на који дио другостепене пресуде се односе ревизиони наводи тужитеља.

Из изложеног, ревизија тужитеља је одбијена, примјеном одредбе члана 248. ЗПП.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић